

THE EDITORIAL OF THE PROPAGANDA IN THE NETWORK OF STUDENT MAGAZINE

Simona Ioana Cucuian, PhD Student, "Transilvania" University of Braşov

Abstract: "Communism without a newspaper does not exist. If you read Lenin ... a newspaper is the subject number one. Whose object is? Of the party. And the party is the vanguard of what his muscles want it" (Gheorghe Iova)

Explaining that analysis magazines Communist beliefs(' 74) and Universitas (' 69) (alias Communist University ('73), cannot be "detach" by a solid revuistic context, already in Bucharest; namely Student life(1956-1989) and the Amphitheatre (1966-1991). Such research is not able to remove himself from the two main publications that appeared in Bucharest and which were publications of the Union noisy doll, more exactly in the U. A.S. C. R. It should therefore be made a clear distinction between the magazine and the magazine of university organization (the Center, the "Union"). Student magazines which require analyzed were magazines university centers or of certain institute of higher education, namely Dialog/Alma Mater was magazine University of Iaşi and his Opinion was student magazine University Center Iaşi; Napoca University magazine was University Center Cluj, Echinox was University magazine, in Timișoara, University Center magazine Forum was named quite all right. Thus, In Bucharest, Universitas (1969) alias Communist University (1973) was University magazine and firmly held Communist beliefs was the magazine of Bucharest University Center.

The resort-question of the entire approach was in which way the piece of young Romanian literature represented by the existence of literary magazines was ideologically imprinted during the post-1967 communist period, a year when – according to party documents, a new stage was initiated, one that Ceausescu wanted to be distinct in the communist history of Romania – the stage of building a multi-developed socialism. Romanian communism was segmented by researchers in several stages. According to the relation the system had with the elite, it knew 3 distinctive stages. These three stages are seen in our paper by three prestigious literary publications of the times, the Central in sense of the "brain" of national network magazines: Student life (1956-1989), the Amphitheatre (1966-1991), and, Central as territory, in Cluj, Equinox (1983-1989), briefly analysed here, because this magazine has already written its own prestigious history. (1983-1989).

It is not an accident that uses two proinvest for a series of communist student magazines: their Opinion and Student opinion or Dialog/Alma Mater because magazines have 2 different stages.

There was a first stage more liberal of these magazines and, at a given moment, a '75, there has been a change in the attitude of communist officials toward the press student, generally speaking, and then, once with unification writers Student life and the Amphitheatre have occurred and this change of title magazines to emphasize their character communist revolutionary, quite all right, should be pointed out in this way, the specificity of their magazines. It was touched by so this "specific" of their own in tandem with the idea of "momentum and youth pamphlet". Of all the magazines, only the Echinox slipped out, in the sense that it is not changed its name being a magazine with circulation more far-reaching there are on the market, it was being sold at the kiosks. Thus, they would not be able to change a name for that, let's say, and would not have lost "brand".

It's very important since distribution of these magazines on student categori: national, those of university centers, those of the universities and special cases and spectacular magazine itself cultural have been accepted: in Cluj and Iaşi.

Each university is a core of information and has a public interest in the students' movement through the press of certain information and interpretations and the system was, in his turn, all the interest in the world to cultivate student press as propaganda instrument.

That is, the party's political Network Unique was very stiff, very severe, Nicolae Ceausescu in his forehead, with a certain type of solemnity, with an atmosphere almost so angry and threatening in the case in which there were the gestures on insubordination or a deviation from the rules. (This)for the party, with all the rest, population doesn't care about all these things, and the U. T. C. things were much more relaxed.

The only newspaper where it was a effervescence and literary work and journalism has been Student Opinion in Iași, there being a group is more energetic who has assumed into a pattern more systematically and more enthusiastic school idea of the press that a whole series of students who have been editors opinions student have become professional journalists immediately after '90, to have been widespread in the press from all over the country and even today magazine continuing to appear. Most of the above mentioned no longer appear.

Keywords: *student, magazine, communism, propaganda, universities.*

I. CATEGORII DE REVISTE

Trebuie să ținem seama de diferența de statut dintre publicațiile studențești din București alese spre analiză în această cercetare care înglobează o perioadă de aproape 30 de ani de comunism. Pornim de la *Viața studențească*, înființată în 1956, trecem prin revista *Amfiteatru* care a apărut în '66, iar apoi *Universitas* din '69 și *Convingeri Comuniste* din '74.

În anii '70-'80 existau trei categorii de publicații studențești. Prima categorie era a publicațiilor naționale. Acestea erau două: era *Viața studențească* - revista săptămânală a U.A.S.C.R, Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, în mod oficial, fiind considerată o revistă a întregii studențimi naționale. Aceasta era controlată prin conducerea centrală a U.T.C.-ului, Uniunii Tineretului Comunist, al cărei președinte a fost cel puțin o vreme până când a fost numit Prim Secretar la Sibiu, (de) Nicu Ceaușescu, fiul cel mic al soților Ceaușescu și această revistă avea și un fel de supliment cultural, lunar, *Amfiteatru*. Spun un fel de supliment pentru că nu era un supliment propriu-zis care să apară în interiorul revistei *Viața studențească*, ci era publicată separat, ca o revistă separată, doar lunară și realizată de aceeași redacție. Ambele publicații, *Viața studențească* și *Amfiteatru* erau distribuite național prin rețeaua de presă centralizată și se găseau la chioșcuri la fel ca toate ziarele oficiale și revistele culturale din toate județele din țară. Pentru public, pentru cititor, nici nu era foarte clar cine editează, care instituție anume, pentru că pe vremea aia tot sistemul era Statul Comunist, dar în presă, de cele mai multe ori, erau destul de multe lucruri interesante de citit. Toată presa avea o coajă propagandistică: pagina întâia și alte câteva lucruri și în rest, în funcție de profilul fiecărei publicații, conținea informații, reportaje și alte asemenea lucruri din presa cotidiană, reportaje studențești destul de vioaie sau comentarii sportive. Deci, era o presă cu destui profesioniști, dar desigur controlată politic și căreia i se impunea obligația de a face în primul rând propagandă, dar sub propagandă își făceau meseria destul de interesant.

A doua categorie de publicații studențești erau revistele Centrelor Universitare. Despre ce este vorba? Fiecare oraș studențesc (și pe vremea aia nu erau multe orașe studențești serioase, propriu-zise și complexe), adică era București, Cluj, Iași și Timișoara. În afară de universitățile din aceste orașe care erau universități mari, ramnificate și cred că în toate orașele acestea erau de fapt mai multe universități: universitate generalistă, de medicină, de educație fizică, la București era Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, Politehnica separată și așa mai departe.

În afară de acestea mai existau mici universități de obicei cu programe foarte regionalizate în funcție de profilul economic al anumitor regiuni și cu foarte puține facultăți

sau cu programe pedagogice. Erau Institute pedagogice cu studii numai de 3 ani, nu de 4 ani, care formau profesori sau învățători. Mai existau universități cu profil silvic, la Brașov, cu profil minier, la Petroșani și alte câteva și pedagogice erau la Bacău și în alte locuri. Acum vorbesc despre marile orașe universitare. În aceste orașe existau a doua categorie de reviste ale Centrelor universitare, deci erau reviste editate de structura coordonatoare a tuturor universităților din orașe. În asemenea situație era în București revista *Convingeri Comuniste* (titlu groaznic!) dar era revista studențimii bucureștene în mod oficial. La Cluj era *Napoca Universitară*, un titlu mult mai acceptabil, la Timișoara era *Forum studențesc*. În afară de aceste două categorii, revista săptămânală națională plus lunarul cultural, adică *Viața studențească* plus *Amfiteatru*, apoi revistele centrelor universitare, mai erau probabil la unele universități, reviste ale universităților. Așa era revista *Universitas* alias *Universitatea comunistă* a Universității București. Existau asemenea publicații și la Institutul Politehnic București și Institutul de Medicină. Iar în acest peisaj un profil foarte special l-au avut cele două reviste culturale a căror fondare a fost acceptată în județele respective, una la Cluj și una la Iași, ca inițiative ale facultăților umaniste, în special a celor de filologie: Revista *Echinox* a cărei fondare a fost acceptată în '68 și cam tot atunci sau în '69 s-a fondat la Iași Revista *Alma Mater* care ulterior și-a schimbat numele în *Dialog*. La Iași exista ca revistă a Centrului Universitar, echivalentul revistelor *Convingeri Comuniste* din București și *Napoca Universitară*, exista *Opinia studențească*. Toate cele trei reviste și a patra, *Forum studențesc* de la Timișoara conțineau reportaje din diverse facultăți, știri studențești și pagini culturale care erau acaparate de grupurile de tineri scriitori, studenți de la filologie din toate aceste orașe. E foarte importantă distribuția acestor reviste studențești pe categorii: cele naționale, cele ale centrelor universitare, cele ale universităților și cazurile speciale și spectaculoase de reviste propriu-zis culturale care au fost acceptate: în Cluj și Iași. În București nu s-a pus vreodată problema aprobării unei asemenea reviste pentru că sistemul înființase chiar revista *Amfiteatru* care funcționa din '66. (În sistemul BCU există indexate toate aceste publicații în colecții mai mult sau mai puțin complete fiindcă sigur au existat constant sau periodic toate aceste tipuri de reviste, fie chiar și ale Institutului de Marină din Constanța). Fiecare universitate este un nucleu de informație și are un public studențesc interesat de circulația prin presă a anumitor informații și interpretări iar sistemul avea, la rândul lui, tot interesul să cultive presa studențească ca instrument de propagandă care însă n-a fost folosit în perioada de după liberalizarea regimului comunist într-un mod foarte eficient că, mă rog, studențimea trăia destul de nonconformist și de boem și nu dădea atenție părții de propagandă și în schimb citea părțile neatinse politic.

„Am publicat de câteva ori, de puține ori, (nu știu dacă au fost mulți colaboratori constanți la aceste publicații pentru că, întodeauna, în studenție există și un rulaj destul de rapid de oameni, încep să își dorească să publice, nu studenții din anul I, ci cei dinspre sfârșitul facultății și după ce termini, pleci și vrei să publici în presa adultă, nu în cea de tineret), dar am publicat și eu de câteva ori, articole și poezii, și în *Convingeri comuniste*, de 3, 4 ori și în *Universitatea comunistă*, o dată sau de 2 ori, dar sigur au fost un număr sau două când am avut mai multe, și versuri și articole. De exemplu, după mai 1980, am publicat un articol când a murit Marin Preda - un articol despre Marin Preda după moartea lui, și tot în *Convingeri Comuniste* am început să public primele cronici la primele volume

de versuri ale colegilor mei de generație, despre Liviu Ioan Stoiciu și, cred, despre Nichita Danilov (...) și mi-a apărut un articol, nu foarte grav modificat, dar mi-au umblat în redacție ca să fie mai politizat...ca să-l facă mai „pe linie”, ceva despre „politica internațională”...nu mai știu exact.” (IB Lefter) (foto scann - **new doc. 23_9,10 Coco nr 3 din 1980**)

În orice caz, partea culturală, paginile culturale ale acestor reviste erau lăsate, într-un fel, liber datorită activității de cenaclu. Erau lăsate liber la dispoziția membrilor cenaclurilor care au funcționat în acei ani. „Când eram în Cenaclul de Luni venea cineva și ne spunea: <Măi, hai, repede, să strângem, repede niște poezii că ne dau niște pagini, spațiu în revistă>. În contextul de atunci, adică, într-o societate în care regimul era comunist și nu puteai să te gândești (nici nu exista sentimentul) că e ceva trecător (și că relativ curând, după 10 ani, se va schimba)...denumirea revistei sigur că nu făcea nimănui plăcere dar nici nu era percepută ca un criteriu decisiv (să nu vrei să-ți publici versurile tale de tânăr poet la primele publicări pentru că așa se cheamă revista... pentru că exista în percepția tuturor o distincție foarte netă între partea de propagandă a întregii noastre vieți de atunci și restul vieții normale. Ulterior, am văzut, a existat chiar un fel de serial de articole scrise, din păcate, chiar de un istoric, care ar fi trebuit să fie mai atent la nuanțe și contexte, un istoric destul de cunoscut, care s-a ocupat mai ales de istoria Bucureștiului, Adrian Majuru, care a decoperit în colecția Convingeri Comuniste, nume cunoscute precum Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Traian T. Coșovei ș.a.m.d. și a scris un fel de mic serial de articole de demascare: uite ce colaboraționiști cu regimul comunist au fost acești autori... Realmente nu exista nici un colaboraționism politic. Era doar un spațiu de publicare dar, poate că pe măsură ce timpul a trecut contextele sunt mai greu de înțeles. Deci, n-am lucrat efectiv în redacție ca să știu cum se lucra cu cenzura, dar am cunoscut pe câțiva dintre cei care lucrau la aceste reviste. Cel puțin în perioada dinspre sfârșitul istoriei Cenaclului de Luni, deci '80, '81, '83 – an în care a fost interzis Cenaclul de Luni, redactor-șef era un tânăr asistent la filozofie și care și astăzi e profesor în Universitatea din București sau la S.N.S.P.A. (Școala de Științe Politice și Administrative) și cred că scrie și cursuri și versuri, a publicat... și poate și literatură... Se numește Vasile Macoviciuc. (Nr. 23_3 coco) Deci, era un intelectual tânăr care probabil că avea un anumit tip de relație cu sistemul comunist încât fusese numit într-o funcție de conducere a unei reviste, a unei publicații ceea ce însemna că ești în sistemul de presă, deci, în principiu trebuia să treci prin niște filtre politice și ideologice pentru asta, dar nu făcea el direct, nu juca un rol de propagandist feroce, ci era foarte prietenos și ne încuraja să dăm texte literare care nu aveau niciun fel de coloratură politică, în nici un caz colaboraționistă cu regimul. Ulterior, a lucrat tot așa, la reviste de acest gen, Gabriel Stănescu care a făcut și el o mică carieră de poet și în anii '90 a emigrat în America și s-a stins din viață de câțiva ani. Nici el nu juca un rol politic sau cel puțin nu îl exhiba.” (I.B. Lefter)

Cred că aceste reviste studentești apăreau într-o zonă mai puțin strict supravegheată a regimului. Regimul comunist era foarte atent cu ce se înâmplă în sistemul de presă națională care era mai atent supravegheată și lăsa mai liberă partea care îi privea pe tineri. Nu știu dacă această distincție a fost făcută de cineva și în vreun fel studiată. Ea merită studiată de istoricii perioadei recente și de politologi. Exista această distincție și între sistemul Partidului Comunist și sistemul U.T.C.-ului. Adică, rețeaua politică a Partidului Unic era foarte rigidă, foarte severă, cu Nicolae Ceaușescu în frunte, cu un anumit tip de

solemnitate, cu o atmosferă aproape cazonă și amenințătoare în cazul în care existau gesturi de nesubordonare sau de abatere de la regulile oficiale. (Asta) Pentru sistemul de Partid, în rest, populației nu-i păsa de toate aceste lucruri, iar la U.T.C. „lucrurile erau mult mai relaxate, inclusiv la vârf, pentru că am mai avut ocazia când și când să văd, nu aceste mici reviste de Centru Universitar sau de Universitate, care erau foarte mărunte și aveau redacții minuscule, unde nu cred că exista o viață de redacție..., dar în redacția *Vieții Studentești* și a *Amfiteatrului*. Acolo, am publicat mai multe articole de-a lungul anilor, până în '89 inclusiv, zeci de articole: cronică-carte, profiluri de scriitori în *Amfiteatru*, răspunsuri la anchete literare, iar în *Viața Studentească*, am publicat și câteva cronici de spectacol de teatru. În *Viața Studentească*, partea de propagandă de la Centru era obligatorie, iar, apoi, apăreau reportaje foarte bune din facultăți, din universități, unele dintre ele semnate de viitori scriitori buni. De exemplu, un reporter al *Vieții Studentești*, destul de activ în anii '80, a fost Răsvan Popescu care a devenit după anii '90 scriitor și scenarist de film; a scris scenarii pentru filme regizate de Lucian Pintilie și de alții. În redacția *Vieții Studentești*, în care redacție stătea și *Amfiteatru* erau și câțiva scriitori angajați: era Dinu Flămând – un poet format la *Echinox*, la Cluj, un poet foarte bun, Grigore Arbore, poet și critic de artă, M.N. Rusu care era un critic, mă rog, mai ambiguu între literatură și interese extraliterare și se alăturaseră redacției recent, la începutul anilor '80, Ioan Buduca și Radu G. Țeposu, care erau și ei echinoxști mai tineri, Traian Ungureanu care făcuse *Literele* la București și era colaborator apropiat și alți câțiva. Unii dintre ei nu obținuseră o angajare efectivă fiindcă nu era ușor să te angajezi în presă, trebuia să fii acceptat, să ți se studieze dosarul, să ți se dea un accept politic, dar toți cei pe care i-am spus erau tot timpul la redacție chiar dacă nu aveau un angajament normat ca membrii ai redacției. Atmosfera era foarte relaxată și bășcăliosă, și chiar la adresa sistemului politic, sistemului comunist adult. Există protecția lui Nicu Ceaușescu care era șeful rețelei de tineret politice naționale și care încuraja acest tip de atitudine. Redactorul-șef al *Vieții studentești* era un apropiat al lui Nicu Ceaușescu, un absolvent probabil de Filozofie sau de Sociologie, în orice caz de științe sociale, socioumane, un om foarte inteligent, Stelian Moțiu, care după căderea regimului comunist a mai făcut puțină carieră, mai mult în culisele politicii decât în politica propriu-zisă și s-a stins prematur din viață. Era o atmosferă destul de bizară și interesantă în aceste zone politice de tineret, la final de regim comunist. Se țineau festivaluri studentești de teatru, de literatură prin stațiunile de la munte și de la mare care erau controlate de U.T.C. prin B.T.T. (Biroul de Turism pentru Tineret care era versiunea junioară a O.N.T.-ului, Oficiu Național de Turism) (vezi: “B.D. – brigada “diverse” la munte și la mare”-, regia: Mircea Drăgan, cu Toma Caragiu, Dem Rădulescu și Ion Finteșteanu-1971). La aceste festivaluri se scoteau, publicau „efemeride”. Am colaborat o singură dată, (nu mai țin minte unde), într-o stațiune de munte, la crearea unei astfel de reviste de festival, care era extrem de veselă, cu poante și... Chiar și *Viața studentească* care era revistă națională a studențimii în mod oficial, cum am spus, pe ultima pagină a apărut ani de zile un foileton semnat Ars Amatoria, romanul parodic al lui Ioan Groșan, „*O sută de ani de zile la Porțile Orientului*”(1992) care este o parabolă satirică la adresa regimului comunist teribilă, de un haz nebun, deci, asta spune ceva despre ce se întâmpla în aceste redacții. Cu toate că în ianuarie 2011, Ioan Groșan a

fost acuzat de [CNSAS](#) că a fost informatorul [Securității](#), fiind recrutat în 1974.” (I.B.Lefter) - (vezi Anexă: Ioan Groșan)

Trebuie ținut cont de toate aceste date pentru a putea descrie un astfel de sistem care fusese evident gândit și fondat cu funcție propagandistică, dar funcționa în mare măsură împotriva acestui proiect politic. Funcționa în mare măsură autonom dezvoltându-și comportamente, mentalități, scriituri, atrăgând redactori și colaboratori care nu aveau nici o intenție să se conformeze proiectului propagandistic. Groșan avea un post de profesor la o școală din Militari, era bun prieten în facultate cu Buduca și cu Țeposu și formau împreună cu George Țăra care acum trăiește la Bistrița, s-a retras spre zona lui natală. Pe vremea aia, venise și el la București după ei. Cei trei formau împreună grupul Ars Amatoria, un grup tânăr, ardelenesc care se grupase în jurul *Vieții studențești* și așa se explică de ce Groșan și-a publicat acolo romanul parodic. Era însă semnat Ars Amatoria care era pseudonimul colectiv al grupului care funcționase încă de la Cluj când erau studenți – atunci erau ei tutelați de Ion Vartic care era, în afară de faptul că era asistent universitar la Litere și un eseist excepțional, era și un mare titlitor de farse împreună cu Marian Papahagi, dar mai ales Vartic era „capul răutăților” și așa se explică de ce în jurul lui s-au adunat mai mulți giubușlucari clujeni, el a regizat spectacolul „Englezește fără profesor” pe textul lui Eugen Ionescu jucat de acest grup, în care jucau toți cei pe care i-am spus, inclusiv Emil Hurezeanu a jucat în piesă. Și tot grupul Ars amatoria a montat și singura piesă scrisă de Groșan special pentru a exista un text nou pentru acest grup teatral, și anume piesa „Școala ludică” care s-a publicat după căderea comunismului ('90). Venind la București o parte a grupului a păstrat denumirea și o foloseau fie compunând ceva împreună, dar de la o vreme Groșan a folosit titulatura pentru seriile pe care le ținea, unul în *Viața studențească* cu subiect istoric și celălalt în revista *Știință și Tehnică* unde avea în serial „Planeta mediocrilor” și cealaltă S.F. (*O sută de ani de zile la Porțile Orientului* (1992) pe care de asemenea le-a publicat tot după căderea regimului comunist. Înainte de '90 aceste seriale nu s-ar fi putut publica în volume pentru că deși ele apăruseră în reviste oficiale, sub formă de carte ar fi trecut prin cenzura editorială, iar cenzorii care citeau cărțile propuse de edituri erau mult mai profesioniști și mai atenți decât cenzorii presei care se uitau la problemele politice evidente, și nu observau sau poate se făceau că nu observă, că Moldova medievală despre care e vorba în serialul lui Groșan sau planeta din anul 3000 și nu știu cât... în care autorul proiecta tot felul de năzbâtii erau niște versiuni deghizate de societăți totalitare, corupte sau bezmetice, asemănătoare în orice caz cu România contemporană. Când le-a publicat în volum, în anii '90, Groșan și le-a asumat (toate aceste seriale) cu numele lui de autor, fiind publicate ca romane personale.

Ca să lucrezi într-o astfel de redacție, dacă privim tipologia pe care am schițat-o, sunt scriitori (grupul menționat mai înainte) în revistele naționale (pentru că acolo era o miză: aceste reviste apăreau la chioșc, săptămânal, *Viața Studențească* și lunar, *Amfiteatru*, cu cronici de cărți, cronici de spectacol, aceste seriale care apăreau pe ultima pagină unde totul era rubricat, pe spații foarte mici și, de exemplu, episoadele lui Groșan, romanul lui foileton, erau și ele foarte scurte, de o pagină dactilă sau mai puțin, săptămânal tot acolo era o rubrică într-o vreme de profiluri de tineri scriitori semnată de criticul Radu G. Țeposu, tot acolo apărea o rubrică de comentarii sportive a lui Traian Ungureanu care semna TRU „dar

nu ca să se deghizeze, era o formă de a semna mai ludic”(cf. Ioan-Bogdan Lefter). Era o miză să fi săptămânal la chioșcuri, precum *Tribuna* din Iași, *Orizonturi* din Timișoara, și apoi, lunarele, care veneau în București: *Astra* din Brașov, *Steaua* din Cluj, *Convorbiri literare* din Iași, *Tomis* din Constanța, *Familia* din Oradea, *Ramuri* din Craiova și poate și altele. (*Amfiteatru* fiind o revistă literară și culturală de „Centru”, mult mai aproape de Cabinetele 1 și 2, își impunea mai bine scriitorii și criticii (vezi cronicile Mircea Martin din *Amfiteatru*, ș.a. documente jpeg din arhiva personală de scannari), desigur cei care reușiseră să ajungă în această redacție, beneficiind poate de recomandări și relații care le favorizaseră angajarea.

La polul opus, în revistele culturale acceptate la Cluj și la Iași, la *Echinox* și la *Dialog* (ex *Alma Mater*) erau numai grupuri literare care au născut deja istorii a unui timp de mai bine de 3 decenii, dar și scandaluri și demiteri ai celor care se ocupau de presa studentescă. Toate acestea țin de o anumită istorie internă a acestor redacții alcătuite din tineri, viitori scriitori. Între acești doi poli, revistele de Centru universitar și revistele de facultăți, rareori au atras grupuri de filologi performanți și care să intre în literatura română pentru că erau mai politizate, mulți au publicat acolo, dar fără o constantă „convingătoare”. Singura redacție unde a fost o efervescență și literară și jurnalistică a fost *Opinia Studentescă* din Iași, acolo fiind un grup mai energic care și-a asumat într-un mod mai sistematic și mai entuziast ideea de școală de presă încât o serie întreagă de studenți care au fost redactori la *Opinia studentescă* au devenit ziariști profesioniști imediat după '90, s-au răspândit în presa din toată țara și chiar și astăzi revista continuând să apară. Cele mai multe din cele amintite nu mai apar. Apar *Echinoxul* care e culturală și și-a păstrat tradiția și *Opinia* de la Iași. O vreme a apărut *Opinia* veche, acum a redevenit *Opinia Studentescă* și continuă să formeze studenți cu pasiune pentru jurnalism și care intră apoi în presa fie din Iași, fie vin la București. Într-o vreme, în anii '80, acolo lucrau Liviu Antonesei, Valeriu Gherghel care era un eseist din același grup de scriitori și intelectuali ieșeni, și colaborau chiar dacă nu erau în redacție și Sorin Antohi, și Dan Petrescu, și Mihai Dinu Gheorghiu și într-o vreme, chiar a colaborat și Cenaclul de Luni cu ei, și cu *Opinia studentescă* și cu *Dialog* și cu *Echinox*... În zona revistelor cu miză națională – miză intelectuală și de afirmare literară, echivalentă cu ce puteau oferi propriu-zis, revistele pur culturale și revistele studentesti, etajele intermediare erau utilizabile ca să publice niște articole literare, culturale, eseuri, poezii dar nu erau așa atrăgătoare, în general, pentru a intra în redacție, că atunci ar fi trebuit să te ocupi și de paginile propagandistice, și nu prea vroia nimeni să facă asta. Iar, la *Viața Studentescă*, partea literară a redacției se ocupa mai ales de *Amfiteatru* și de paginile culturale din *Viața Studentescă* și existau niște redactori care se ocupau mai ales de partea de propagandă, și de informații, și comentarii, și reportaje din viața universităților din România. „Deci, aceștia erau niște redactori-ziariști puțin mai politizați, în timp ce grupul Dinu Flămând, Constanța Buzea, Grigore Arbore, M.N.Rusu și apoi Ioan Buduca și cine s-a mai apropiat de redacție, încercau să se țină departe de această zonă, deși, uneori erau presați și obligați, ca să nu fie dați afară: „*Mai scrie și tu ceva despre ce se întâmplă în universități*” și unii dintre ei au mai comis câte un articol, nu neapărat ca să facă propagandă sistemului, dar, oricum, în afara profilului lor intelectual, să-i zicem, literar.”(I.B. Lefter)

La revistele studentești, din toată tipologia, în afara celor naționale, nu se plăteau colaborările. Aceste reviste cred că nici nu se plăteau, se distribuiau gratuit, în universități, cum se întâmplă de obicei cu publicațiile de acest fel, inclusiv cu publicațiile cam efemeride care se fac și în continuare; s-au făcut și în postcomunism, mai ales după ce s-a computerizat toată lumea și a devenit ușor de paginat și nu mai e o problemă să cauți o biografie. Deci, nu se plăteau aceste reviste. În cazul *Vieții Studentești* și a *Amfiteatrului* care erau publicații care se vindeau, cum am spus, la chioșcuri, prin rețeaua de difuzare, astfel încât, aveau un regim comercial. Sigur că trebuie să fi existat niște abonamente obligatorii ale facultăților, ale bibliotecilor universitare ș.a.m.d. Dar, abonamente obligatorii existau și pentru tot restul presei, în rest, acestea se vindeau la chioșcuri și aveau un regim de publicații cu câte o redacție de oameni angajați, cu carte de muncă, cu salariu, în timp ce redacțiile de la *Echinox*, inclusiv de la *Convingeri Comuniste*, nu erau redacții plătite. Existau mici grupuri de benevoli care făceau acest lucru; eventual, șefii lor e posibil să fi fost plătiți ca angajați ai Centrului Universitar București, să fi primit ceva în plus în afara salariului lor din operațiuni de presă respective, dar nu erau redacții plătite, nu se plăteau onorarii în schimb dacă îți apărea un articol în V.S. sau Amfiteatru sau un poem sau o proză, primeai un onorariu de aceeași mărime ca în presa culturală, adultă de ordinul a 100 de lei pentru un articol, să zicem, poate mai puțin, pe vremea aia. În orice caz aceasta este o întrebare importantă și informațiile implicate în discuție. După părerea mea, această întrebare indică faptul că ar putea exista supoziția că redactorii și colaboratorii acestei prese studentești au avut beneficii și deci, că au participat într-un mod mai „vinovat”, să-i spunem, la o operație propagandistică, fiind o operație de presă într-un regim totalitar. „În realitate, aceste texte nu se plăteau și scriitorii tineri au publicat pentru a se afirma literar, nu pentru altceva.

Debutul lui Andrei Bodiu, de exemplu, s-a produs în aprilie 1984, în Revista Dialog de la Iași (nr. 1, XVI), cu o prezentare de Ioan Bogdan Lefter, cartea lansată la Bookfest 2014: „Alți postmoderni: Florian, Reichmann, Rațiu, Petreu, Pecican, Bodiu & 12 poeți sârbi și șvabi”, Ed. Paralela 45, 2014. – I.B.

Lefter strângând texte valoroase ale colegilor de generație și trimitându-le la Iași într-o complicitate intelectuală. „Și am trimis și versurile câtorva tineri care apăruseră în Cenaclul de Luni, Simona Popescu și parcă și Marius Oprea și Caius Dobrescu.”

2. Texte de tinerețe, nerecuperate ulterior de autori. LINK-ul regăsit.

„Am primit versuri, articole de la diverși: Ana Blandiana sau Gabriela Adameșteanu care mi-a dat un grupaj de versuri ale lui Marius Robescu cu care ea conviețuise și care a murit tânăr, un poet foarte bun și a apărut un grupaj de versuri, postum, în *Dialog*. Tot acolo am obținut un fragment de la Adela Popescu și am dat un fragment din jurnalul lui Radu Petrescu ș.a.m.d., adică lucruri bune, care merită inventariate și văzute, și ce atmosferă este în aceste pagini.”(I.B. Lefter). *Echinoxul* are deja o istorie scrisă.

Au fost legături între grupările literare tinere dintre orașele respective care foloseau și paginile acestor reviste și putem detecta nume, cele din București apăreau și la Cluj și invers pentru că „ne trimiteam unii altora texte spre publicare în revistele respective sau pentru Dialog, Opinia și Echinox, eu am trimis de multe ori, nu o dată, destul de frecvent, și

versuri, și articole de publicat și care apăreau ca într-o revistă profesionistă, doar că redacțiile nu aveau carte de muncă, nu aveau salarii și nici colaboratorii nu erau plătiți dar era entuziasmul care îi făcea pe toți să scrie și colaboratorii să trimită texte pentru publicat”.

3. CENACLURILE STUDENȚEȘTI

Mizez pe nostalgia celor care au scris literatură și au o istorie cenaclieră din acea perioadă pentru a obține recuperarea istorică a unui anumit tip de scris - cel studentesc. Niciuna din revistele studentești nu era o revistă de cenaclu. A existat o revistă a cenaclului *Amfiteatru*. A existat și cenaclul *Charmides* (Călin Vlasie) al studenților de la Filozofie și Psihologie: Matei Vișniec... Ei au contribuit la înființarea Cenaclului de Luni. Prin Cenaclul *Amfiteatrului*: acolo s-au întâlnit mulți, Iaru, Vișniec, Magda Cârneci, Mușina, Crăciun... ș.a.

ACKNOWLEDGMENT: This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), ID 134378 financed from the European Social Fund and by the Romanian Government.